

Recuperant la memòria audiovisual col·lectiva

Des que la ciència i la tecnologia ho van posar al seu abast, el ser humà ha tingut l'interés de perpetuar-se a través de la representació de la seua imatge en moviment. Tots guardem records plasmats en pel·lícula o sabem qui els guarda en la nostra família. Eixes imatges patixen l'inexorable pas del temps i es deterioren fins a desaparèixer. I, amb estes, desapareix la memòria individual i col·lectiva, el testimoni viu del temps passat.

Aproximadament fins al 1952, totes les pel·lícules de 35 mm estaven fabricades en nitrat de cel·lulosa, un material d'elevada flexibilitat que proporcionava imatges de gran qualitat, però amb dos greus problemes: és altament inflamable i químicament inestable. Amb el transcurs del temps, la pel·lícula es torna apegalosa, la imatge s'esvaïx i tota la bobina acaba convertida en una massa pètria o directament en pols.

Substituint el nitrat, el triacetat, un plàstic no inflamable, presenta així mateix problemes per a la seua conservació: la penetrant olor que desprenen moltes de les pel·lícules *amateur* en 8 mm, Súper 8 mm i 9.5 mm és només un dels símptomes de la «síndrome del vinagre». Si no s'interromp immediatament el deteriorament, la imatge desapareixerà. I això ocorre molt a prop de nosaltres: en vells arxius, en edificis abandonats, en cabines de cine, en els entresolats i armaris de domicilis particulars...

Sangre y arena (V. Blasco Ibáñez i Max André, 1916)
Restaurada en 1996

La Filmoteca del IVC, salvaguarda del patrimoni audiovisual valencià

Des que en 1990 la llavors denominada Filmoteca de la Generalitat Valenciana va llançar la campanya d'informació i recuperació NITRAT 2000, s'han rescatat nombrosos aparells primitius de presa de vistes i projecció i milers d'hores d'imatges en moviment. Després de preparar-les, la majoria s'han reproduït en suports més estables, s'han transferit a sistemes que en faciliten el visionat, i els continguts han sigut catalogats amb la finalitat de proveir un ràpid accés a la informació tant als investigadors com al públic en general, perquè les bases de dades són consultables en línia:
<http://arxiu.ivac-lafilmoteca.es:8080/IVAC/>

Què hem de conservar, i per a què?

Es pot plantejar la qüestió al contrari: quina raó convincent es pot esgrimir per a propiciar i tolerar la destrucció de la memòria audiovisual? Una memòria formada tant per imatges documentals com per històries de ficció; tant per pel·lícules de llarg i curt metratge en suports «professionals» de 16 i 35 mm com per filmacions que reflectixen la vida quotidiana en suports *amateur* de 8, Súper 8 i 9.5 mm. No sols els investigadors i estudiosos del cine podran basar els seus treballs en el visionat d'estes imatges: les futures generacions de ciutadans podran, gràcies a este treball de preservació, apreciar els canvis en la fisonomia dels llocs que retraten, convertint-se en testimonis vius de l'esdevindre de la geografia i la societat valencianes, urbana i rural.

Esquerra: Familiar
José Peris Pérez (anys 70)

Dreta: Treballs de repàs
en l'Arxiu de l'IVC

Pel·lícula de nitrocel·lulosa
en descomposició

Qui podrà usar les pel·lícules rescatades?

El visionat, tant de les imatges *amateur* com de les professionals –ficció i no ficció– és lliure, en les nostres instal·lacions. Per a qualsevol altre ús (programes de televisió, il·lustració de publicacions...), La Filmoteca posarà en contacte la persona o empresa interessada amb els propietaris de les pel·lícules. Les imatges *amateur* recuperades i custodiades en l'Arxiu de l'IVC han constituït el suport fonamental de produccions televisives com, entre altres, *Imágenes de la memoria* i *Te'n recordes*, a més de servir de suport a programes especials sobre esdeveniments destacats de la història de la Comunitat Valenciana (manifestacions polítiques de la transició, riudes, inauguracions d'obres públiques, festes populars...).

Quins beneficis obté el depositant?

Els tècnics de l'Arxiu avaluaran l'estat del material i decidiran sobre la pertinència de conservar-lo i transferir-lo a suports electrònics. En cas afirmatiu, el propietari de les imatges rebrà un DVD gratuït o es realitzarà la seua transferència a un arxiu digital. En el document de depòsit o donació s'especifica que l'IVC mai farà ús de les imatges sense el permís exprés i escrit del depositant.

Familiar
Aurelio Mallent Cebrían (años 40)

imágenes por rescatar

Campaña de recuperación del patrimonio audiovisual valenciano. Un proyecto de La Filmoteca del Institut Valencià de Cultura.

ivac.gva.es · ivac@gva.es
(+34) 963 539 328

Recuperando la memoria audiovisual colectiva

Desde que la ciencia y la tecnología lo pusieron a su alcance, el ser humano ha tenido el empeño de perpetuarse a través de la representación de su imagen en movimiento. Todos guardamos recuerdos plasmados en película o sabemos quién los guarda en nuestra familia. Esas imágenes sufren el inexorable paso del tiempo y se deterioran hasta desaparecer. Y, con ellas, desaparece la memoria individual y colectiva, el testimonio vivo del tiempo pasado.

Aproximadamente hasta 1952, todas las películas de 35 mm estaban fabricadas en nitrato de celulosa, un material de elevada flexibilidad que proporcionaba imágenes de gran calidad, pero con dos graves problemas: es altamente inflamable y químicamente inestable. Con el transcurso del tiempo, la película se vuelve pegajosa, la imagen se desvanece y toda la bobina acaba convertida en una masa pétreo o directamente en polvo.

Sustituyendo al nitrato, el triacetato, un plástico no inflamable, presenta asimismo problemas para su conservación: el penetrante olor que desprenden muchas de las películas amateur en 8 mm, Super 8 mm y 9.5 mm es sólo uno de los síntomas del «síndrome del vinagre». De no interrumpir inmediatamente el deterioro, la imagen desaparecerá. Y ello ocurre muy cerca de nosotros: en viejos archivos, en edificios abandonados, en cabinas de cine, en los altillos y armarios de domicilios particulares...

¿Qué debemos conservar, y para qué?

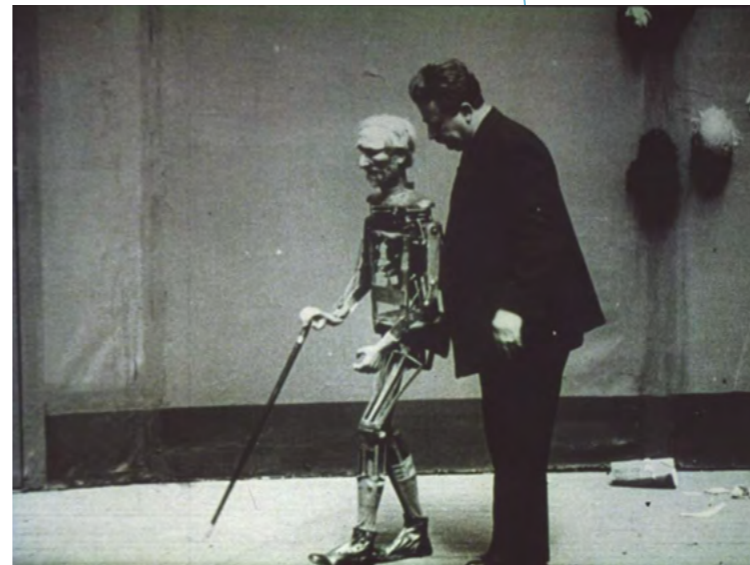
Se puede plantear la cuestión al contrario: ¿qué razón convincente se puede esgrimir para propiciar y tolerar la destrucción de la memoria audiovisual? Una memoria formada tanto por imágenes documentales como por historias de ficción; tanto por películas de largo y corto metraje en soportes «profesionales» de 35 y 16 mm, como por filmaciones que reflejan la vida cotidiana en soportes *amateur* de 8, Super 8 y 9.5 mm. No sólo los investigadores y estudiosos del cine podrán basar sus trabajos en el visionado de estas imágenes; las futuras generaciones de ciudadanos podrán, gracias a este trabajo de preservación, apreciar los cambios en la fisonomía de los lugares que retratan, convirtiéndose en testimonios vivos del devenir de la geografía y la sociedad valencianas, urbana y rural.

El huevo mágico (G. Méliès, 1902)
Restaurada en 1993

La Filmoteca del IVC, salvaguarda del patrimonio audiovisual valenciano

Desde que en 1990 la entonces denominada Filmoteca de la Generalitat Valenciana lanzara la campaña de información y recuperación NITRATO 2000, se han rescatado numerosos aparatos primitivos de toma de vistas y proyección, y miles de horas de imágenes en movimiento. Tras su preparación, la mayoría de ellas se han reproducido en soportes más estables, se han transferido a sistemas que facilitan su visionado, y sus contenidos han sido catalogados con el fin de facilitar un rápido acceso a la información tanto a los investigadores como al público en general, pues las bases de datos son consultables online: <http://arxiu.ivac-lafilmoteca.es:8080/IVAC/>

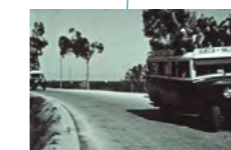

Sanz y el secreto de su arte
(F. Sanz y M. Thous, 1918). Restaurada en 1997

¿Quién podrá usar las películas rescatadas?

El visionado, tanto de las imágenes *amateur* como de las profesionales –ficción y no ficción– es libre, en nuestras instalaciones. Para cualquier otro uso (programas de televisión, ilustración de publicaciones...), La Filmoteca pondrá en contacto a la persona o empresa interesada con los propietarios de las películas. Las imágenes amateur recuperadas y custodiadas en el Archivo del IVC han constituido el soporte fundamental de producciones televisivas como, entre otras, *Imágenes de la memoria* y *Te'n records*, además de servir de apoyo a programas especiales sobre acontecimientos destacados de la historia de la Comunidad Valenciana (manifestaciones políticas de la Transición, riadas, inauguraciones de obras públicas, fiestas populares...).

¿Qué beneficios obtiene el depositante?

Arriba: Familiar. Teresa Carceller Castelló (1935)
Centro: Inauguración de la Escuela Pública Municipal "Cervantes" de Sueca (1920)
Abajo: Familiar. Alejandro Payá Ucher (años 40)

Los técnicos del Archivo evaluarán el estado del material y decidirán sobre la pertinencia de conservarlo y transferirlo a soportes electrónicos. En caso afirmativo, el propietario de las imágenes recibirá un DVD gratuito o se realizará su transferencia a un archivo digital. En el documento de depósito o donación se especifica que el IVC nunca hará uso de las imágenes sin el permiso expreso y escrito del depositante.

Familiar
Manuel Monleón Carreras (años 60)

imatges per rescatar

Campanya de recuperació del patrimoni audiovisual valencià. Un projecte de La Filmoteca de l'Institut Valencià de Cultura.

ivac.gva.es · ivac@gva.es
(+34) 963 539 328